

Què podem fer al museu

activitats educatives

2018/2019

MUSEU TORRE BALLOVINA

Què podem fer al museu ●

Activitats educatives 2018/2019 del Museu Torre Balldovina

Un curs més, el Museu Torre Balldovina posa a l'abast de professors i alumnes, a través del seu programa d'activitats educatives, un molt considerable nombre de recursos. L'objectiu d'aquesta programació és facilitar informació, completar coneixements i motivar la sensibilització i la comprensió envers el nostre passat comú.

Una trentena d'accions materialitzada en visites, itineraris i tallers, adreçades a tots els novells educatius. Així, descobrirem el nostre patrimoni arqueològic i arquitectònic, la nostra història, la nostra diversitat i el nostre entorn cultural i natural.

Esperem que amb aquestes propostes trobeu a Santa Coloma una nova ocasió perquè l'alumnat s'apropi al coneixement, experimentant-ho de primera mà i amb entusiasme.

Núria Parlon Gil
Alcaldeessa de Santa Coloma de Gramenet

HORARI

Visita pública

Tardes: de dimarts a dissabte de 18 a 20.30 h

Matins: dissabtes, diumenges i festius d'11 a 14 h

Dilluns i mes d'agost, tancat

Juliol: de dimarts a dissabte de 17 a 21 h

Informació, escoles i reserva d'activitats

Matins: de dilluns a divendres de 9 a 13 h

ADREÇA

Museu Torre Balldovina

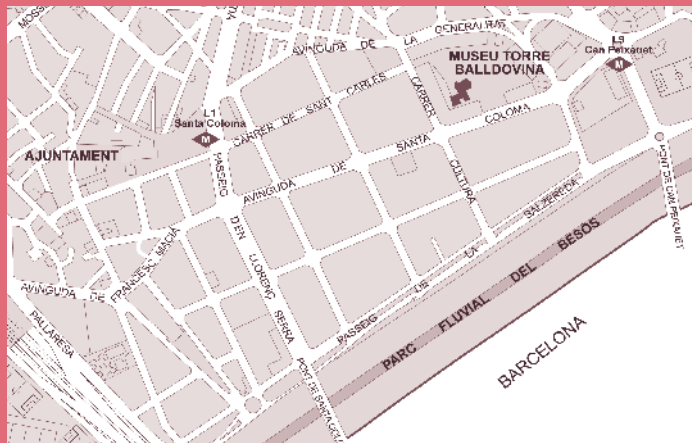
Plaçà de Pau Casals, s/n - 08922

Apartat de Correus. 62 - 08921 Santa Coloma de Gramenet

Telèfon: 93 385 71 42 Fax: 93 466 09 74

A/e: museutorreballdovina@gramenet.cat

www.gramenet.cat/museutorreballdovina

ALTRES SERVEIS

- Biblioteca especialitzada
- Arxiu Històric de Santa Coloma de Gramenet
- Servei d'atenció al professorat (cal concertar-lo prèviament)
- Assessorament a la recerca científica
- Botiga – llibreria

ACCESSOS

Metro

Línia 1 (vermella), estació "Santa Coloma"

Línia 9 (taronja), estació "Can Peixauet"

Autobusos

42, B14, B15, B18, B19, B20, B27, B30, B80, B84

Aparcament al mateix Museu (accés pels carrers Cultura/Sant Carles)

Hi ha accés per a persones de mobilitat reduïda

(aviseu a consergeria)

Què
podem
fer al
museu
activitats educatives
2018/2019

Índex

El Museu: les exposicions, la Torre Balldovina, el Molí d'en Ribé i el poblat ibèric Puig Castellar	6
Entorn a les activitats del programa	12
Relació d'activitats per nivells – cicles	13

APROPA'T A LA HISTÒRIA

VISITA

El Museu, la Torre Balldovina	16
Exposicions del Museu	16
Poblat ibèric Puig Castellar	17
Quan ploïen bombes	17
Patrimoni: Santa Coloma centre / sud / nord	18
Un viatge per la Santa Coloma de Josep Maria de Sagarra	18
27 de gener de 1939	19
Els moviments i les lluites socials per a la recuperació de la democràcia	19

ITINERARIS

TALLERS

La vida quotidiana dels ibers	20
<i>Iberoi</i> . Taller d'ibers	20
Un dia ara fa 9.000 anys. Taller de prehistòria	21
En Jan i la Jana viuen a la prehistòria	21
<i>Romanorum vita</i> . Taller del món romà	22
Dames i cavallers. Taller d'època medieval	22
El segle XVIII a Catalunya. Fem les Amèriques!	23
Els detectius del passat. Taller d'arqueologia i excavació	23
En Sinhué ens ensenya a escriure. Taller d'escriptures antigues	24
El taller de l'artista: el gravat / el vitrall / el trencadís	24
La diversitat: un dia al Magrib	25
La diversitat: un dia a l'Índia	25
La diversitat: un dia a la Xina	26
Viatjant pel món	26

CONEGUEM LA NATURA

TALLERS

Llegim les pedres	29
Essències i perfums	30
Flors i olors. La primavera	30
El temps	31
Una ullada a l'Univers. Planetari Fora d'òrbita	31
Joguines construïdes amb deixalles	32

El museu

L'any 1986 l'Ajuntament destina la Torre Balldovina com a seu del Museu Municipal, de la qual pren el nom, i s'inaugura el 1987. És un museu local pluridisciplinar que s'encarrega de protegir, conservar, estudiar i difondre el patrimoni cultural i natural del territori, col·laborant amb les entitats públiques i privades de la ciutat. El Museu atén tant les col·leccions que formen el seu fons com el patrimoni immoble de Santa Coloma conservat *in situ*.

El fons del Museu comprèn diverses col·leccions, entre les quals destaquen per la seva importància el conjunt de materials arqueològics procedents dels jaciments ibèrics de la ciutat, especialment del poblat Puig Castellar, i del Molí d'en Ribé.

Les exposicions

Santa Coloma: la muntanya, el riu, la ciutat

Exposició de la història i la continuïtat del territori colomenc i la seva població, des de l'assentament dels ibers al Puig Castellar fins al moment actual, a partir dels tres elements físics bàsics del terme: la muntanya (Puig Castellar), el riu (Besòs) i la ciutat (Santa Coloma), cadascun d'ells vinculat al desenvolupament dels diferents temps històrics de Santa Coloma.

D'aquesta exposició actualment es pot visitar a la primera planta l'àmbit "la muntanya", el qual comprèn el període dels ibers a Santa Coloma i el seu poblat, el Puig Castellar, oferint una visió completa de la cultura ibèrica; i a la segona planta l'àmbit "el riu", dedicat al lligam del riu Besòs amb la història de la Santa Coloma medieval i moderna (segles XI-XX): la Santa Coloma feudal, agrícola i dels estiuejants.

La torre Balldovina

La Torre Balldovina és un edifici de gran interès històric que mostra diverses expressions arquitectòniques fruit de les transformacions sofertes al llarg del temps, i és representatiu de l'evolució de la ciutat: torre de defensa al segle XI, edifici de caràcter agrícola més endavant convertit en un gran casal al segle XVIII i, finalment, residència noble i d'estiueig de la família de l'escriptor Josep Maria de Sagarra. En la segona meitat del segle XX inicia una fase de degradació fins que a l'any 1972 l'Ajuntament compra l'edifici i el restaura amb la idea d'emplaçar-hi el museu de la ciutat, l'actual Museu Torre Balldovina.

El molí d'en Ribé

Lligat a la gran propietat senyorial de la Torre Balldovina trobem el Molí d'en Ribé, situat a la mateixa plaça de Pau Casals. Es tracta de les restes arqueològiques d'un molí fariner baixmedieval mogut per aigua que arribà a tenir sis moles. La construcció és de grans dimensions i d'aspecte monumental; el seu funcionament s'ha datat entre els segles XIV i XX.

Es va descobrir parcialment en unes excavacions l'any 1983, però no va ser fins al 1988 que, amb les obres d'un aparcament a la mateixa plaça, es fan noves excavacions i es deixen les restes al descobert. Els anys 2008-2009 es van reprendre els treballs arqueològics per conèixer la totalitat de les estructures que formaven part d'aquest Molí. Aquestes darreres excavacions formaven part d'un projecte que contempla la reforma i ampliació del Museu Torre Balldovina i el Molí d'en Ribé, actualment en procés d'execució, el qual oferirà un recorregut pels seus diferents nivells i permetrà conèixer i entendre millor el seu funcionament.

El poblament ibèric Puig Castellar

El poblament ibèric Puig Castellar està situat al parc de la Serralada de Marina, a la part alta del turó del Pollo, de 303 m d'alçada, amb una extensió aproximada de 5.000 m². Les magnífiques condicions defensives i de control del territori fan pensar que devia ser un poblament important. Aquest emplaçament li permetia la visió i la comunicació amb els assentaments propers, ja que controlava un tram important de la línia de costa, la desembocadura del Besòs, el pla de Barcelona i el pas cap a l'interior, cap al Vallès. El Puig Castellar pertanyia al poble dels laietans i data de final del segle V o principi del segle IV aC fins a final del segle III aC o a principi del segle II aC, moment en què és abandonat a causa dels esdeveniments relacionats amb la Segona Guerra Púnica.

L'estructura urbanística del poblament s'adapta a les característiques del terreny i les cases s'aixequen en terrasses que salven el desnivell. S'han trobat objectes que ens mostren els usos i les funcions dels espais i les activitats que s'hi realitzaven com són l'emmagatzematge, el tissatge, la molta de gra o la metal·lúrgia.

El poblament va ser descobert l'any 1902 per mossèn Palà. Les primeres excavacions arqueològiques es van dur a terme entre 1904 i 1905 i anaren a càrrec de Ferran de Sagarra i de Siscar, propietari dels terrenys. L'any 1919 els donà a l'Institut d'Estudis Catalans, el qual inicià unes noves excavacions entre els anys 1922 i 1925 sota la direcció de Josep Colomines i Josep de C. Serra Ràfols. Entre 1954 i 1958 es van reprendre les tasques arqueològiques sota la cura del Centre Excursionista Puigcastellar.

L'any 1997, el Museu Torre Balldovina va iniciar noves actuacions arqueològiques i també museístiques al poblament, de les quals cal destacar el condicionament de l'entorn i els accessos, la consolidació de les estructures per tal de garantir-ne la conservació i, també, l'adequació didàctica del jaciment. El maig de 2000 el jaciment va passar a formar part de La ruta dels ibers: els laietans.

Les excavacions han permès recuperar un gran nombre d'objectes, alguns dels quals mostren la riquesa del jaciment. Una bona part d'aquestes peces són al Museu. La col·lecció d'eines de ferro és una de les més importants que es coneixen.

Entorn a les activitats del programa

Cal concertar sempre l'activitat prèviament i ser puntual.

En arribar us rebrà el monitor que us indicarà els passos que cal seguir abans d'iniciar l'activitat i durant la mateixa.

El mestre seguirà l'activitat i col·laborarà amb el monitor en la seva realització i en mantenir l'ordre mentre aquesta duri. El fet que l'activitat sigui agradable també depèn de vosaltres.

El Museu ofereix tres tipus d'activitat: la visita lliure, la visita guiada/itinerari i el taller.

La visita lliure: és gratuïta i permet visitar totes les exposicions (permanents i temporals) del Museu i el poblat ibèric Puig Castellar.

La visita guiada/itinerari: és conduïda per un monitor que fa explicacions, exercicis d'observació i diàlegs participatius centrats en els conceptes bàsics que planteja l'activitat en qüestió. La seva durada és màxim d'un matí.

El taller: és conduït per un monitor i inclou un seguit d'exercicis pràctics d'experimentació i manipulació. La seva durada pot ser d'un matí o d'un dia, i pot comprendre una sortida de treball de camp i/o un taller a l'aula del Museu.

El contingut de les activitats varia segons el nivell del grup i es podrà adaptar a necessitats o demandes concretes.

L'entrada al Museu és gratuïta i les activitats amb monitor tenen preus diferents segons el material que s'utilitza, la durada, etc.

Relació d'activitats per nivells – cicles

ÀMBIT	TIPUS	ACTIVITAT	INFANTIL	PRIMÀRIA			SECUN-DÀRIA	BATXILLERAT
				CI	CM	CS		CICLES FORM.
HISTÒRIA	VISITES	El Museu, la Torre Balldovina						
		Exposicions del Museu						
		Poblat ibèric Puig Castellar						
	ITINERARIS	Quan plovien bombes						
		Patrimoni: Santa Coloma centre / sud / nord						
		Un viatge per la Santa Coloma de Josep Maria de Sagarra						
		27 de gener de 1939						
		Els moviments i les lluites socials per a la recuperació de la democràcia						
		La vida quotidiana dels ibers						
		<i>Iberoi</i> . Taller d'ibers						
NATURA	TALLERS	Un dia ara fa 9.000 anys. Taller de prehistòria						
		En Jan i la Jana viuen a la prehistòria						
		<i>Romanorum vita</i> . Taller del món romà						
		Dames i cavallers. Taller d'època medieval						
		El segle XVIII a Catalunya. Fem les Amèriques!						
		Els detectius del passat. Taller d'arqueologia i excavació						
		En Sinhué ens ensenya a escriure. Taller d'escriptures antigues						
		El taller de l'artista: el gravat / el vitrall / el trencadís						
		La diversitat: un dia al Magrib						
		La diversitat: un dia a l'Índia						
		La diversitat: un dia a la Xina						
		Viatjant pel món						
		Llegim les pedres						
		Essències i perfums						
		Flors i olors. La primavera						
		El temps						
		Una ullada a l'Univers. Planetari Fora d'òrbita						
		Joguines construïdes amb deixalles						

Apropa't a la història

Comprèn l'oferta adreçada al coneixement del patrimoni cultural, amb activitats i propostes que pretenen ser un suport i un complement a l'ensenyament per conèixer i aprendre a través de la història, bé a partir del contacte directe amb els testimonis del nostre passat (jaciments, objectes del Museu) o bé experimentant amb les tècniques pròpies dels nostres avantpassats.

VISITA

EL MUSEU, LA TORRE BALLDOVINA

Es dona a conèixer el museu de la ciutat, la seva història i les seves exposicions, a través d'un recorregut per l'edifici de la Torre Balldovina (segles XI-XX) i la visita a l'exposició sobre la història de Santa Coloma del Museu.

Nivell: 3 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 1 h 30 min a 2 h

Material: materials didàctics per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

VISITA

EXPOSICIONS DEL MUSEU

L'exposició permanent del Museu permet aprofundir en el coneixement de la història de Santa Coloma de Gramenet, des dels seus orígens fins ben entrat el segle XX. Hi ha la possibilitat de realitzar una visita global o bé visitar per separat un dels dos àmbits que hi ha actualment: "la muntanya" o "el riu" (vegeu l'apartat El Museu – Les exposicions).

La programació d'exposicions temporals de l'any va lligada als continguts del Museu (història, arqueologia, natura, art, etc.) i/o a Santa Coloma. Us anirem informant d'aquestes exposicions a mesura que es vagin concretant.

Nivell: 3 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 1 h 30 min

Material: materials didàctics per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

VISITA

POBLAT IBÈRIC PUIG CASTELLAR

Es dona a conèixer la cultura ibèrica a partir de la visita al poblat Puig Castellar: qui eren els ibers, perquè vivien dalt d'un turó, quant de temps van estar en aquest poblat, de què s'alimentaven, com era la seva economia, quins rituals tenien, com eren les seves cases, etc. Durant el recorregut s'entra a la casa ibèrica reconstruïda per explicar alguns aspectes.

Nivell: 8 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 1 h 30 min a 2 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: poblat ibèric
Puig Castellar

VISITA

QUAN PLOVIEI BOMBES

A partir de l'exposició "27 de gener de 1939" i la projecció d'imatges, s'explicaran els fets més destacats durant la Guerra Civil a Santa Coloma: la desfeta, l'antiga escola CENU (Can Sisteré), el menjador social (antic cinema Capitol), l'Hospital de Sang (Can Roig i Torres), la indústria de guerra, el comitè de defensa, els camps del terror i l'exili i la repressió.

Nivell: 10 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 2 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

ITINERARI

PATRIMONI: SANTA COLOMA CENTRE / SUD / NORD

Itineraris per alguns dels edificis més singulars i emblemàtics de Santa Coloma per conèixer el seu passat. A llarg dels recorreguts, situats a les zones centre, sud i nord de la ciutat, es fan aturades per explicar cada una de les edificacions que es visiten: es fa una descripció arquitectònica de l'edifici, es situa urbanísticament, es contextualitza en el seu entorn, se'n fa una valoració històrica i, també, es donen dades històriques i altres informacions d'interès.

Nivell: 10 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: tríptic per a l'alumnat

Lloc: Santa Coloma de Gramenet

Observacions: cal seleccionar

l'itinerari que es vol fer i, evidentment, es pot adaptar a les necessitats de cada grup. Aquesta activitat també es pot fer de manera gratuïta amb l'ús d'unes AUDIOGUIES que ofereixen tota la informació. Els dispositius s'han de recollir i retornar al Museu.

ITINERARI

UN VIATGE PER LA SANTA COLOMA DE JOSEP MARIA DE SAGARRA

Itinerari per la Santa Coloma que ens descriu Josep Maria de Sagarra en les seves memòries, alhora que ens descobreix alguns dels testimonis que han quedat del pas de la família Sagarra a la ciutat: la Torre Sagarra (o Balldovina), la plaça i el Mercat Sagarra i els carrers adjacents, la plaça de la Vila i l'Ajuntament, el Cementiri Vell o el Teatre Sagarra són alguns dels escenaris que conformen aquest itinerari, que anirà acompanyat de la lectura de textos de l'escriptor Josep Maria de Sagarra, triats acuradament, per fer un viatge a la Santa Coloma dels segles XIX i XX.

Nivell: 12 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: dossier per a l'alumnat

Lloc: Santa Coloma de Gramenet

ITINERARI

**27 DE GENER
DE 1939**

Itinerari per la ciutat per conèixer els fets més destacats durant la Guerra Civil a Santa Coloma. Al llarg del recorregut es fan aturades per explicar i contextualitzar cada punt: Monument a Mauthausen (jardins del Museu), Menjador social (antic cinema Capitol), antiga escola CENU (Can Sisteré), Hospital de Sang (Can Roig i Torres) i Ajuntament de la ciutat.

Nivell: 12 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Santa Coloma de Gramenet

ITINERARI

**ELS MOVIMENTS I LES
LLUITES SOCIALS PER A
LA RECUPERACIÓ DE LA
DEMOCRÀCIA**

Itinerari per la ciutat per conèixer els fets més destacats durant la Dictadura, tot centrant-nos en els moviments socials i la lluita antifranquista a Santa Coloma. Al llarg del recorregut es fan aturades per explicar i contextualitzar cada punt: Eurostil (Av. Santa Coloma) – Manifest dels 51, Can Mariner – Pla Popular, Parròquia Sant Joan Baptista del Fondo, Casadesport (Rbla. Sant Sebastià), Ambulatori carrer Major – Lluita ambulatori, Ajuntament

Nivell: 12 – 18 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Santa Coloma de Gramenet

TALLER

**LA VIDA QUOTIDIANA
DELS IBERS**

Es dona a conèixer la cultura ibèrica (els poblats, les cases, l'economia, la ceràmica, l'art, la religió i les creences, la incògnita de l'escriptura ibèrica) a partir de la visita al poblat ibèric Puig Castellar i de l'experimentació d'algunes activitats de la vida quotidiana dels ibers: modelat de ceràmica a torn lent, estampació del nom de l'alumne amb caràcters ibers (punt de llibre), fabricació d'una moneda ibèrica i mòlta de gra amb molins rotatoris.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: un dia (9 a 16.30 h)

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina i poblat ibèric Puig Castellar

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

ITINERARI

**IBEROI.
TALLER D'IBERS**

Es dona a conèixer la cultura ibèrica (els poblats, les cases, l'economia, la ceràmica, l'art, la religió i les creences, la incògnita de l'escriptura ibèrica) a partir de la visita a l'exposició dels ibers del Museu Torre Balldovina i de l'experimentació d'algunes activitats de la vida quotidiana dels ibers: modelat de ceràmica a torn lent, estampació del nom de l'alumne amb caràcters ibers (punt de llibre), fabricació d'una moneda ibèrica i mòlta de gra amb molins rotatoris.

Nivell: 4 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

UN DIA ARA FA 9.000 ANYS. TALLER DE PREHISTÒRIA

Es dona a conèixer com vivien els nostres avantpassats a la prehistòria des d'un vessant teòric i també pràctic, a partir de la realització d'activitats del període Paleolític (manipulació d'eines de sílex, os i banya, caça amb arc i fletxes i pintura rupestre sobre la paret d'una cova) i del Neolític (obtenció d'una peça ceràmica feta a mà, decoració cardial i fabricació de collarets).

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

EN JAN I LA JANA VIUEN A LA PREHISTÒRIA

Després d'una breu presentació en què es veuen escenes de la vida a la prehistòria, es dona a conèixer aquest període a partir de la realització pràctica d'activitats pròpies del Paleolític (eines de sílex, os i banya, caça amb arc i fletxes i pintura rupestre sobre la paret d'una cova) i del Neolític (obtenció d'una peça ceràmica feta a mà i decoració amb petxines).

Nivell: 3 – 8 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

ROMANORUM VITA. TALLER DEL MÓN ROMÀ

Es dona a conèixer la cultura romana des d'un vessant teòric i pràctic: història de Roma, urbanisme, edificis públics (d'espectacles, religiosos, de reunió i d'infraestructura), les cases particulars, l'art... Es confecciona un mosaic amb *opus signinum* bicolor i es fabrica una llàntia d'oli romana.
- OPCIONAL: Visita a la ciutat romana de Baetulo, Barcino, Empúries o Tarraco.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: taller, 3 h; taller i sortida, un dia (9 a 16.30 h)

Lloc: Museu Torre Balldovina i Badalona, Barcelona, Empúries o Tarragona.

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

DAMES I CAVALLERS. TALLER D'ÈPOCA MEDIEVAL

Es dona a conèixer com vivien els nostres avantpassats en època medieval des d'un vessant teòric i també pràctic, a partir d'una visita a la Torre Balldovina i a l'exposició del Museu, i de la realització d'activitats com són l'escriptura del nom amb lletres gòtiques utilitzant ploma i tinta, l'escenificació d'una justa medieval (primària) i d'un ball de dames i cavallers i el disseny d'emblemes relacionats amb els alumnes seguint les normes heràldiques.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

Taller

EL SEGLE XVIII A CATALUNYA. FEM LES AMÈRIQUES!

Es dona a conèixer un període històric important per a Catalunya i s'explica perquè la Diada se celebra l'Onze de Setembre. Exposició de productes americans (cacau, cafè, rom, canya de sucre, aiguardent, tabac...). A nivell pràctic, es fa un motlle i l'estampació d'una indiana, es confecciona un astrolabi i es fa una demostració de destil·lació d'aiguardent.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

Taller

ELS DETECTIUS DEL PASSAT. TALLER D'ARQUEOLOGIA I EXCAVACIÓ

S'introdueix l'alumnat a un treball d'investigació arqueològica, amb els seus principis i els seus mètodes i, a continuació, s'excava en un sorral adaptat que conté materials de diferents èpoques històriques. Després s'analitza el material extret, es documenta i s'interpreta.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Taller

EN SINHUÉ ENS ENSENYA A ESCRIURE. TALLER D'ESCRITURES ANTIGUES

Es dona a conèixer on i perquè va néixer l'escriptura, i diferents formes d'escriptura a partir de practicar-les: sobre una tauleta de fang i amb canyes l'alumnat escriu en cuneïforme, sobre paper i amb ploma d'au i tinta fa jeroglífics egipcis, escriu el seu nom amb l'alfabet ibèr en un punt de llibre i aprèn a comptar amb números maies.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

Taller

EL TALLER DE L'ARTISTA

Comprèn tres possibilitats, a escollir-ne una:

El gravat

Es dona a conèixer aquesta tècnica artística i les seves diferents variants (xilografia, calcografia, litografia...) i, a continuació, cada alumne fa el seu propi gravat amb linòleum.

El vitrall

Es dona a conèixer aquesta tècnica artística i, a continuació, cada alumne fa el seu propi vitrall seguint la tècnica tiffany.

El trencadís

Es dona a conèixer aquesta tècnica artística i, a continuació, cada alumne fa el seu propi trencadís.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

LA DIVERSITAT: UNA DIA AL MAGRIB

Es dona a conèixer la cultura magribina i s'aprèn a respectar-la tot practicant activitats pròpies del Magrib: cada alumne escriu el seu nom amb caràcters àrabs, es pinta amb henna, i tots plegats celebren una cerimònia del te i ballen la dansa del ventre.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

LA DIVERSITAT: UNA DIA A L'ÍNDIA

Es dona a conèixer la cultura indostànica i s'aprèn a respectar-la tot practicant activitats pròpies de l'Índia: cada alumne farà una mandala, utilitza els caràcters de l'hindi, el panjabi i l'urdú, es parlarà de l'hinduisme reproduint una puja i, també, del fenomen Bollywood per muntar una coreografia a partir del fragment d'una pel·lícula.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

LA DIVERSITAT: UNA DIA A LA XINA

Es dona a conèixer la cultura xinesa i s'aprèn a respectar-la tot practicant activitats pròpies de la Xina: cada alumne utilitza l'àbac xinès, coneix els caràcters de l'escriptura xinesa (primària) o escriu amb cal·ligrafia xinesa (secundària), es fa una representació d'ombres xineses i es practica el tai-txi.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: tot allò que fa l'alumnat s'ho emporta.

TALLER

VIATJANT PEL MÓN

Es donen a conèixer altres cultures i s'aprèn a respectar-les tot practicant activitats d'aquest país: cada alumne es guarneix amb collarets hawaïans, es fa una rebuda hindú, una representació d'ombres xineses, una coreografia amb la dansa del ventre i es juga al Joc singular (el ladrillo).

Nivell: 4 – 8 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Lloc: Museu Torre Balldovina

Coneguem la natura

Agrupa les activitats per al coneixement de la natura, amb propostes que pretenen ser un suport i un complement per als centres educatius per conèixer i apropar-se al medi natural i al nostre entorn en el sentit més ampli. La flora, la fauna, roques i minerals, el medi ambient, els estels... són alguns dels temes que us proposem per treballar, conèixer, experimentar i per aprendre a respectar.

TALLER LLEGIM LES PEDRES

Després d'una introducció teòrica a l'escola per conèixer la història geològica del planeta Terra i la formació de les roques i dels minerals, es segueix una ruta per diferents talls geològics i jaciments de minerals i de roques de la ciutat en què es recullen mostres. A continuació s'experimenten algunes propietats dels minerals: dissolucions i precipitacions, reaccions amb àcids, color de la ratlla, exfoliació, densitat, duresa i magnetisme.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: un dia (9 a 16.30 h)

Material: fitxes de treball per a l'alumnat

Lloc: escola, Puigfred, Serralada de Marina i Museu Torre Balldovina

Observacions: aquesta activitat

també es pot fer de manera gratuïta amb el préstec de les MALETES DIDÀCTIQUES DE GEOLOGIA. Són 3 maletes de minerals, 2 maletes de roques i 1 maleta amb tot el material necessari per a fer les pràctiques experimentals; inclou un dossier amb la informació i els continguts del taller i de la sortida.

TALLER

ESSÈNCIES I PERFUMS

Es donen a conèixer les plantes aromàtiques que es poden trobar a la localitat a través d'una sortida de camp que es fa per identificar selectivament plantes oloroses. Després s'observen plantes a través d'una lupa binocular, s'obté per destil·lació una mostra d'essència d'alguna planta i s'elaboren sals aromàtiques.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot l'any. Es recomana a la primavera, de març a juny

Durada: un dia (10 a 16 h)

Material: fitxes de treball per a l'alumnat

Lloc: Serralada de Marina i Museu Torre Balldovina

Observacions: l'alumnat s'emporta un potet amb essència i sals aromàtiques.

TALLER

FLORS I OLORS. LA PRIMAVERA

Es donen a conèixer les plantes aromàtiques que es poden trobar a la localitat a través d'una sortida de camp que es fa per identificar selectivament plantes oloroses. Després, a l'aula, es fa un joc d'identificació de plantes aromàtiques, s'obté per destil·lació una mostra d'essència d'alguna planta i s'elaboren sals aromàtiques.

Nivell: 6 – 8 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot l'any. Es recomana a la primavera, de març a juny.

Durada: un dia (10 a 16 h)

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Serralada de Marina i Museu Torre Balldovina

Observacions: l'alumnat s'emporta un potet amb essència i sals aromàtiques.

TALLER

EL TEMPS

S'estudien els fenòmens atmosfèrics (llamps, trons, calamarsades...), el temps del nostre país i es treballa el cicle de l'aigua i la formació dels diferents tipus de núvols. Després es prenen les dades de l'estació meteorològica instal·lada al Museu (temperatura, humitat, pressió...) i es construeix una estació meteorològica per a la classe que inclou baròmetre elàstic, pluviòmetre, higròmetre de cartró, penell i anemòmetre.

Nivell: 8 – 16 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: tot el curs

Durada: 3 h

Material: fitxa de treball per a l'alumnat

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: els aparells meteorològics construïts seran per a l'escola.

TALLER

UNA ULLADA A L'UNIVERS. PLANETARI FORA D'ORBITA

A dins del Planetari es fa de nit, s'aprèn a orientar-se, es nota el moviment diürn i anual, es localitzen els planetes visibles aquella mateixa nit, es coneixen els moviments i els canvis de fase de la Lluna i, a partir de llegendes del cel, s'identifiquen les estrelles i les constel·lacions més importants i visibles del cel.

A fora del Planetari, amb diferents maquetes i instruments, es treballen les fases de la Lluna, els moviments i les distàncies dels planetes del Sistema Solar i es busca resposta a tots aquells dubtes relacionats amb l'astronomia.

Nivell: 3 – 18 anys

Nombre d'alumnes: òptim 20, màxim 25

Dates: del 6 al 10 de novembre de 2017, del 19 al 23 de febrer de 2018 i del 9 al 13 d'abril de 2018

Durada: 1 h 15 min

Material: dossier per al professorat

Lloc: Museu Torre Balldovina

TALLER

JOGUINES CONSTRUÏDES AMB DEIXALLES

Es dona a conèixer i es reflexiona sobre la problemàtica de l'acumulació de residus en l'àmbit domèstic i s'aprèn a valorar els materials residuals quotidians, en aquest cas per reciclar-los i reutilitzar-los com a matèria primera en un treball de construcció. Després es fa una joguina amb materials de deixalles domèstiques, potenciant alhora la creativitat i la imaginació dels alumnes.

Nivell: 3 – 12 anys

Nombre d'alumnes: grup classe

Dates: per concretar

Durada: 1 h 30 min

Lloc: Museu Torre Balldovina

Observacions: l'alumnat ha de portar deixalles de casa seva.

Què
podem
fer al
museu?
activitats educatives
2018/2019

Organitza
Museu Torre Balldovina
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Activitats conduïdes per
TEA Difusió Cultural
Fora d'òrbita. Planetari mòbil
Educats

Col·labora
Servei d'Educació de
l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Santa Coloma de Gramenet, setembre de 2018

ADREÇA

Museu Torre Balldovina
Plaça de Pau Casals, s/n - 08922
Santa Coloma de Gramenet
Telèfon: 93 385 71 42
Fax: 93 466 09 74
A/e: museutorreballdovina@gramenet.cat
www.gramenet.cat/museutorreballdovina

HORARI

Visita pública

Tardes: de dimarts a dissabte de 18 a 20.30 h
Matins: dissabtes, diumenges i festius d'11 a 14 h
Dilluns i mes d'agost, tancat
Juliol: de dimarts a dissabte de 17 a 21 h

Informació, escoles i reserva d'activitats

Matins: de dilluns a divendres de 9 a 14 h